

Želi biti jedno s Bogom.

Kakvo li božanstvo htjede, moj Bože, imati piće iz prepune čaše života mog? Pjesniče, zar ti je slast, moje kroz oči vidjeti stvorenje te stajat na kapiji mojih ušiju i šuteći vlastite svoje vječne slušati skladbe? Svijet Tvoj riječi u moju plete ćud, no Tvoja tek radost dodaje glazbu. Ti sam sebe podaješ meni u ljubavi i sasvim tad u meni svoju čutiš vlastitu slast (65).

U dvorani kraj ponora bez tla, glazba gdje diže se bezvučnih struna, primit ću harfu života svog. Na vječnosti ću joj udesiti zvuk, i posljedni izjecaja kad bude glas, ušutjelu hoću harfu položiti svoju do nogu onog, što šuti vječno (100).

Sve je isprazno. Bog je cilj.

Znam, da doći će dan, pogled kada mi moj izgubio bude svijet taj, život se oprostio šuteći, zavjesa preko očiju posljednja pala. Zvijezde bditi će noću, jutro ko jednoć se buditi, sati se dizati, kao što valj se dižu u radosti i u boli. Na cilj kad satova mislim svojih, razbija granica tada se sati, pri smrtnom vidim tad svijetlu svijet s ispraznim bogatstvom svojim (92).

Jednom u pozdravu Tebi, Božanstvo moje, čutilima puštam razviti svojim se svim i ustresti svijet Tvojim pod nogama. Srpanjski kano oblak s teretom sile neprolivene visi duboko, pusti duh da se moj k Tvojem naklanja pragu jednom u pozdravu Tebi. Pjesmice pusti da sve i mnoge melodije moje skupe u struju se jednu, što k moru će strujati šutnje jednom u pozdravu Tebi. Kao što ždralova jato, domu što vraća se svomu, dan i noć gorska leti u gnijezda, pusti čitav da polazim život svoj putem, vječni u Tvoj što vodi dom jednom u pozdravu Tebi (103).

Kako su Focija proglasili svecem?

(Svršetak).

3. Dokazi protiv Focijeve svetosti.

Ne osvrćimo se na mladost ili kasniji život Focijev prije nego je postao patrijarhom. Mogao je koješta imati i sve to kasnije popraviti. Ogledajmo njegovu glavnu biljegu i nastup kao patrijarhe, jer iza zadnjeg svrgnuća do smrti ne znamo ništa.

Oholost je Focijeva slaba strana. Ta izbija na javu u svim njegovim spisima, i ako često upotrebljuje izraze najveće skromnosti. To ne niječu ni njegovi najbolji biografi. Niketa David je opisao život patrijarhe sv. Ignacija. Bio je iz Paflagonije i živio je nešto iza Igna-

cija, a rodio se još za živa Ignacija. On priznaje Fociju mnoge lijepe sposobnosti, ali i on iznosi kao glavnu oznaku njegovog života: oholost. (Vita s. Ignatii, p. 229. 232). Već ovaj Niketa naglasuje, da se ne smije nekoga držati pravednikom, i ako u brojnim spisima pravom naukom Boga priznaje, ali djelima niječe, pa ga egoizam, častohleplje i pohlepa za imetkom, pritiskivanje nevinih i nemir u Crkvi dovode do osuđenja; dapače, kako veli, bolji je kreposni nezalica, nego li bezbožni učenjak (1. c. p. 228. 252). Focij je znao, da je svetog Ignacija nasilni Bardas silom poslao u zatočje i da na sve spletke i poslanstva ne će da se zahvali, pa zato i Niketas piše: »Focij nije od sebe odbio čast, kako je morao, koju mu je svjetska vlast ponudila na necrkveni i svetogrđni način« (1. c. 232). Focij je dao pismeno obećanje pristašama Ignacijevim, da će biti na patrijarškoj stolici kao neki pomoćni biskup Ignaciju. No već dva mjeseca iza zaredenja (u veljači g. 858.) pogazi riječ, lukavo im otme potpisani dokumenat i uništi ga, pa izjavi da ni Ignacija ni te biskupe, pristaše Ignacijeve, ne priznaje biskupima. I otada poče da progona Ignacijeve pristaše. Ovi biskupi skupiše se, a to je bila većina biskupa carigradske pokrajine, i u crkvi sv. Irene proglasiše usurpatora svrgnutim. Na to Focij okupi u crkvi Apostola svoj sabor i anatemizira Ignacija, a da ga nije ni saslušao ni uopće pozvao na opravdanje; uz to proglasi sve protivne biskupe svrgnutima. To je bilo g. 858. Tako se tuži sv. Ignacije u prizivu na rimskog papu: »Jos nije prošlo ni 40 dana od Focijeve konsekracije, i već me je anatemizirao i proglasio svrgnutim, a da me nije ni saslušao«. I Niketa i većina povjesničara pripisuju Fociju progona pristaša sv. Ignacija. Barda je dao pozatvoriti više biskupa, koji su pristajali uz Ignacija, a 60 dana iza Focijeve konsekracije dade provesti optužbu s veleizdaje protiv Ignacija, koji je već bio u zatočju na otoku Terebintus. Tu su ga i tukli, da ga prisile tobože na dragovoljnu odreku. U tamnici ga vezali u verige i često ga ostavili bez jela i pila. Ima doduše nekoliko pisama, u kojima ustaje Focij na obranu nekih njegovih protivnika. No on to čini, jer mu zaprijetiše i nekoji prijatelji, da će se od njega otcijepiti, ako se nastavi tim progona. Možda su po srijedi bili i drugi politički razlozi. Spomenuti Niketa veli: »Ako je Focij ozbiljno mislio kad je prijetio dvoru da će se odreći, zašto to nije učinio i Ignacija priznao pravim patrijarhom? Ta tako bi brzo bilo sve opet u miru. On je dobro poznao Bardu, da kod njega ne koriste deklamacije, pa je spomenutim pismima htio samo sebe tobože opravdati pred biskupima i pukom. Hipokrizija je to, kojom je Focij uz svaku cijenu hotio, da jednom stečenu stolicu zadrži za sveg života. (Hergenröther, 1. c. I, 392).

Po tome se vidi, da je Focij glavni krivac u Bardinu nasilju protiv Ignacija i njegovih pristaša, prem je većina naroda ostala vjerna Ignaciju, a tako i uzorni redovnici samostana Studiona, pa i drugi

samostanci. Focij je laskanjem, Barda silom htio da ljude otcijepi od Ignacija. Focij dapače nazivlje protivnike već sada »skizmatičkim gnijiležem«, skinuo je sebi neprijatne biskupe i na njihovo mjesto postavio svoje kreature. Metropolitu je Ivana u Nikomediji samo stoga skinuo, jer mu se nešto narugao. Skizma je tu. Kriv je Focij.

Barda i Focij vidjeli su, kako su crkvena kola zavukli u blato, pa se sada obrate papi u Rim. I u pismima, što ih je Focije pisao papi, ističe kako je zasio na patrijaršku stolicu tobože protiv svoje volje. Lukavom je Fociju trebalo papina odobrenja, da tako do konca utuče svoje protivnike. Focij je dugo otezao, da pošalje u Rim poslanstvo sa entronistikom po starom običaju, jer se nadao da će otezanjem i čekanjem svladati protivnike. Neki misle, da je i carevo pismo na papu sam Focij sastavio. I car i Focij u pismima obilaze način, kako je Focij zasio na prijestolje. Hergenröther donosi cijelo Focijevo pismo (1. c. I. 407—411.). Tu ističe svoju poniznost i ortodoksiju, hvali cara koji da je želio njega za patrijarhu, ponosi se da ga je narod i kler jednoglasnom aklamacijom izabrao i pozdravio. Jedino se car (događovno) potužio na Ignacija, koji da se zahvalio. Posebno je odaslanstvo otišlo u Rim i odnijelo ta pisma, da ondje i usmeno brane Focija i isposluju nužnu papinu privolu i odobrenje. To je odaslanstvo došlo u Rim ljeti g. 860. Te godine papa Nikola odgovori caru i Fociju i predbacuje, kako se moglo svjetovnjaka izabrati protiv kaničkih propisa, pa traži neka Ignacij pristupi pred papine legat. Legati su bili biskupi Rodoald iz Porta i Zaharija iz Anagnia. No kad ovi dodoše u Carigrad, dvor ih carski tako predobi prijetnjama i darovima, pa nijesu ni općili s pristašama Ignacijevim. Tri su mjeseca tako ostali osamljeni i neupućeni. Ti su legati na sinodi, koju je g. 861. vodio Focij, bili samo oruđe u Focijevim rukama. Kad se vratiše u Rim, papa ih je radi toga eskomunicirao. Iza toga sabora piše Focij papi opet vrlo lukovo, pa na koncu predlaže neka nikoga s Istoka ne primi bez njegove preporuke. Daleko bi nas zavelo, kad bismo htjeli sav život Focijev prorošetati. No ipak čujmo još par priifjera.

Focij je bio imenovao u Cesareji u Kapadociji prijatelja Pavla. No kad je ovaj od njega otpao, nazove ga on zlim bezbožnikom (Phot. ep. 175) i zapovjedi svim svojim pristašama neka ga nitko ne pozdravlja niti ima s njime dodira. Kad je papa Nikola osudio i Focija, zataji on papina pisma i nastavlja dalje nasiljem. Car se stavlja na Focijevu stranu i hoće da ga zaštiti u Rimu. Focij je napokon g. 867. održao u Carigradu sabor i tu osudio papu. Na tom saboru stupiše plaćenici i optužiše papu, da je na zapadu tiran, te da je uvrijedio cara. Na taj sabor dodoše i tri kriva legata triju istočnih patrijaršija. Njihove su punomoći patvorili u Carigradu. I akta samog sabora su iskrivljena.

Novi car Bazilij zapusti Focija, a sabor ga carigradski g. 869. osudi. Što će na to Focij? U svojoj oholosti misli, da je kukavičluk povrći se saboru i prionuti uz pokoru. Velik je bio u izvraćanju, vješt u spletkama. To je ostao i u zatočju u Stenosu. I napokon mu je uspelo, da su ga opet pozvali na dvor i konačno opet »prisilili« da preuzme patrijaršku stolicu iza Ignacijevе smrti g. 878. Papa Ivan želio je mir Crkvi, pa je pristao te godine na Focijevo imenovanje. Poslao je u Carigrad i svog legata kardinala Petra s pismima. Ali ih je Focij na saboru pročitao iskrivljene gledom na sinodu g. 869., gledom na Focijevo požaljenje uvjetnog papinog priznanja, te glede Ignacija. Na saboru dapače podmetnuše papi Ivani VIII. pismo, da se izrazio protiv Filioque. Za sve to očevidno Focij mora da je znao i odobravao.

Iz svega se navedenog vidi, da se sve drugo mora kazati o Fociju, nego li to da je on svetac. Sigurno si i istočnjaci ne bi dičili njime, kad bi samo htjeli malo dublje i bolje proučiti rad i djelovanje Focijevo i to prema dokumentima i povjesničarima, koji su živjeli u njegovo doba ili odmah neposredno iza njega. Sama povijest bi ih pufla, da ne smiju Focija štovati kao sveca.

P. S.

Sadašnjost i budućnost katoličkih misija.

Prema Kroseu (Kirchliches Handbuch V, 1914—16.) ovako stoje orientalne misije: U Evropi ima 418.441 katolika, u prednjoj Aziji latin. obreda 65.566, istočnog obreda 691.205 katolika. Početkom g. 1914. bilo je u poganskim misijama katolika: u Japanu i Koreji 156.623, u Kini i susjednim zemljama 1,615.489, u zadnjoj Indiji i ist. indijskim otocima 1,226.809, na Filipinima 7,276.092, u prednjoj Indiji i na Cejlonu 2,671.279, u sjev. Africi 320.321, u srednjoj Africi 463.069, južnoj Africi i afr. otocima 727.813, u Australiji 15.219, Oceaniji 190.873, u sjev. Americi 209.689, u južnoj i srednjoj Americi 1,072.905 katolika. Dakle je ukupno među nekršćanima i u poganskim misijama u Aziji 12,946.290, u Africi 1,511.203, u Australiji i Oceaniji 206.089, Americi 1,282,594 katolika ili ukupno na svijetu ima u misijama 15,946.176 katolika.

No što je to prema ogromnom broju pogana, muhamedanaca i inovjeraca! Činjenica je, da godišnje umire do 30 milijuna pogana bez sv. krsta (Louis, Berui, 15). Kako vidimo, silno polje rada čeka